

کارگردان و تهیه‌کننده «بی‌وزنی» از این فیلم به «صبا» می‌گویند

مکاشفه‌ای در باب یک مهمانی

زهرا درآبادی

گفت و گو

مهدی فردقادری کارگردان جوانی است که با نخستین ساخته خود یعنی فیلم «جاودانگی» توانست در جهان درخشش خوبی داشته باشد، حالا مرتضی شایسته از تهیه‌کنندگان خوش‌نام سینمای ایران در کنار فردقادری قرار گرفته تا دومین ساخته او با عنوان «بی‌وزنی» ساخته و راهی پرده سینما شود. به همین بهانه با مهدی فردقادری و مرتضی شایسته به گفت‌وگو نشستیم که در ادامه می‌خوانید.

مرتضی شایسته: بهتر از این نمی‌شود

آقای شایسته از همکاری خودتان با آقای فردقادری و ملاک انتخاب فیلمنامه «بی‌وزنی» به‌عنوان تجربه دوم ایشان برایمان بگویید؟

آقای فردقادری در فیلم «جاودانگی» تجربه نو و متفاوتی را ارائه داده بودند و با کار اول خود بسیار بالاستعداد ظاهر شدند، زمانی که با جوانی بالاستعداد و دارای انگیزه با یک فیلمنامه‌ای متفاوت به نام «بی‌وزنی» مواجه شدم، تصمیم گرفتم تهیه‌کنندگی این فیلم را بر عهده بگیرم. شما علاوه بر این که با کارگردانان بزرگ و قدیمی سینما همکاری کرده‌اید، با کارگردانان جوان نیز همکاری داشته‌اید. برنامه شما حمایت از این کارگردانان جوان است یا نسبت به فیلمنامه ارائه‌شده تصمیم به انتخاب می‌گیرید؟

یکی از مهم‌ترین مسائل ما مسئله فیلمنامه است و البته استعداد کارگردان هم در این امر بسیار مهم است، ما در ابتدا بررسی می‌کنیم که آیا این فرد استعداد کافی را دارد یا نه و پس از آن برای همکاری با او تصمیم خواهیم گرفت. در مورد آقای فردقادری نیز در راستای همان برنامه سابق هدایت فیلم پیش رفتیم و همان‌طور که با آقای سامان مقدم، حمید نعمت‌اله و دوستان دیگر کار کردیم لذا کار با آقای فردقادری را هم پذیرفتیم که در خدمتشان باشیم.

از تجربه کار با آقای فردقادری برایمان بگویید، روند کار چگونه پیش رفت؟

روند کار بسیار خوب بود و ایشان بسیار خوب زمان‌بندی را رعایت کردند و طبق برنامه کار را جلو بردند. طبق برنامه‌ریزی پیش‌تولید، تولید و بست پروداکشن فیلم طی شد و برای یک تهیه‌کننده رعایت این موضوعات بسیار حائز اهمیت است و بهتر از این نمی‌شود.

باتوجه به تجربه‌های شما در عرصه فیلمسازی، فکر می‌کنید فیلم «بی‌وزنی» قابلیت درخشش را دارد؟ تا جایی که من مشاهده کردم فیلم بسیار خوبی شده است و مطمئنم در خارج از کشور هم می‌درخشد. در ارتباط با اکران داخلی نیز فکر می‌کنم فیلم خوبی باشد و مردم هم از آن استقبال کنند. قصد ارائه فیلم به جشنواره فجر را دارید؟

فیلم در بخش مسابقه جشنواره فجر حضور خواهد داشت و بعد از آن برای اکران عمومی فیلم تصمیم‌گیری خواهیم کرد.

صبا

روزنامه فرهنگ و هنر

مهدی فردقادری: فیلمی که نقد نکند بی‌مصرف است

جایی شنیدم فیلم «جاودانگی» ساخته پیشین شما تحت تاثیر کتاب «جاودانگی» میلان کوندرا بوده، برای نگارش فیلمنامه «بی‌وزنی» نیز تحت تاثیر کتاب خاصی بودید؟

«جاودانگی» و «بی‌وزنی» نام دو اثر از میلان کوندرا است و به‌دلیل علاقه زیادی که به این نویسنده دارم به این سمت‌وسو رفتم، اما با تاکید بر این نکته که، هیچ‌کدام از این دو فیلم تحت تاثیر خودآگاه این دو کتاب نبوده، بلکه تحت تاثیر ادبیات است و دلیلش هم این است که من بیش از دیدن فیلم، کتاب‌های متعددی خوانده‌ام و اساسا با ادبیات مانوس هستم. مسئله مشترکی که میان کتاب «جاودانگی» میلان کوندرا و فیلم سینمایی «جاودانگی» وجود دارد این است که در این کتاب همانند فیلم من صحبت از این است که «جاودانگی» در لحظات کوچک زندگی است. به‌جز این موضوع که به آن اشاره کردم بقیه موارد مشابه، نشأت گرفته از ناخودآگاه بوده و به‌نظرم اگر چنین چیزی وجود دارد به سبب بهره‌گیری سینما از ادبیات، اتفاق بسیار خوبی است.

اما «بی‌وزنی» روایتگر چیست و در محتوا و مضمون خود به چه چیزی اشاره دارد؟

قصه فیلم «بی‌وزنی» در یک عروسی روایت می‌شود و ماجراهایی که میان چهار زن اتفاق می‌افتد را دنبال خواهیم کرد. زمانی که ایده «بی‌وزنی» به ذهنم رسید در فرم‌هایی که در ذهن داشتم به‌دنبال آن گشتم و در نهایت به آنچه می‌خواستم رسیدم. نگارش فیلمنامه «جاودانگی» چهار سال طول کشید اما «بی‌وزنی» زمان کمتری را به خود اختصاص داد.

شما در کارگردانی فیلم قبلی خود فرم متفاوتی را تجربه کردید، یک پلان سکانس طولانی، در کارگردانی «بی‌وزنی» هم شاهد کارگردانی متفاوتی از شما خواهیم بود؟

«جاودانگی» پلان سکانس ۱۴۵ دقیقه‌ای بود ولی در «بی‌وزنی» کات داریم، اما پلان‌ها همچنان طولانی است. من این سبک کارگردانی را در فیلم‌های سینمایی دوست دارم و فکر می‌کنم می‌شود روی آن کار کرد.

شما در «جاودانگی» به‌لحاظ ساختاری چه در متن و چه در فرم فضای متفاوتی را تجربه کردید و در نتیجه این فیلم در گروه هنر و تجربه اکران شد، این تجربه‌گرایی و رفتن به سراغ فرم و ساختاری متفاوت در «بی‌وزنی» هم وجود دارد؟ این فیلم هم برای سینمای هنر و تجربه و مخاطب خاص و نسبتا محدود آن ساخته شده است؟

قرار نیست «بی‌وزنی» در گروه هنر و تجربه اکران شود، «بی‌وزنی» فیلمی است که برای مخاطب داخلی و خارجی ساخته شده و می‌توان گفت در درجه اول این فیلم ساخته شد تا ما از آن لذت ببریم، زمانی که ما از فیلم لذت ببریم قطعاً تماشاگر هم با آن ارتباط برقرار می‌کند. قرار بود این فیلم خیلی پیچیده‌تر از آنچه ساخته شده؛ باشد اما به‌قدری فیلم قبلی‌ام «جاودانگی»، با اکران بدی در هنر و تجربه مواجه شد که در نهایت تصمیم گرفتم فیلمی بسازم که مردم عادی هم آن را ببینند. من «بی‌وزنی» را برای سینمای بدنه ساختم و اگر قرار باشد مانند «جاودانگی» در گروه هنر و تجربه اکران شود ترجیح می‌دهم آن را اصلا اکران نکنم. به‌لحاظ فرمی آنچه می‌خواستم در این فیلم تکرار شده و شاهد پلان‌های طولانی و جابه‌جایی زمان در آن هستیم، ولی در سطحی که مخاطب می‌تواند با آن ارتباط برقرار کند.

پس مادر «بی‌وزنی» هم ساختار متفاوتی را شاهد خواهیم بود؟

هفت فیلم کوتاه ساختم که هیچ‌کدام از آن‌ها خطی نبود و سه فیلم از این هفت فیلم پلان-سکانس بوده است. در همه این فیلم‌ها سعی کردم تجربه‌های متفاوتی را رقم بزنم. از سسویی دیگر قصه‌گویی سراسرت و ساده برایم هیچ‌گاه جذاب نبوده، این به‌نوعی ایدئولوژی من است. به قول یکی از فیلمسازان بزرگ همه فیلمسازها در زندگیشان یک فیلم می‌سازند و بعد از آن تجربه فیلم اول خود را تکرار می‌کنند. من در «بی‌وزنی» سعی کردم اشکالات و باخوردهایی که از اکران «جاودانگی» دریافت کردم را اصلاح کنم و در عین پایداری به فرم اصلی، فیلم جذاب‌تری بسازم.

باتوجه به درخشش «جاودانگی» در جشنواره‌های مختلف، فکر می‌کنید «بی‌وزنی» هم می‌تواند در کارنامه کاری شما قدمی رو به جلو باشد؟

تا فیلم برای اولین بار در فستیوال خارجی حاضر نشود، هیچ فکری در ارتباط با آن نمی‌توانم داشته باشم. بزرگ‌ترین موفقیت یک فیلمساز این است فیلمی را که در ذهن خود ساخته در واقعیت هم به تصویر بکشد، تمام تمرکز من بر روی این است که فیلمم را به بهترین شکل، آماده ارائه کنم. اما تولید «بی‌وزنی» نسبت به «جاودانگی» کار سخت‌تری بود، چون اساسا کارگردانی صحنه‌های شلوغ کار سختی است و هماهنگ کردن مسائل مختلف باهم بسیار دشوار است، ولی من در نهایت از همه این‌ها لذت بردم.

در جایی گفتید فیلم خنثی نمی‌سازم، منظورتان از نساختن فیلم خنثی چیست و این مسئله شامل فیلم «بی‌وزنی» هم می‌شود؟

صدور پروانه ساخت «بی‌وزنی» هشت ماه طول کشید و وزارت ارشاد برای دریافت این پروانه بسیار با ما همکاری کرد. زمانی که ما صحبت از فیلم خنثی می‌کنیم بحث انتخاب، مطرح است. بعضی‌ها ترجیح می‌دهند فیلم کم‌دی در بالای شهر و بعضی‌ها ترجیح می‌دهند درام اشک‌آلود در پایین شهر بسازند، در این میان عده‌ای هم هدفشان این است که یک درام اجتماعی نسبت به واقعیت‌ها بسازند. زمانی که صحبت از نساختن فیلم خنثی می‌شود منظور این است که فرم‌های سیاسی را در واقعیت‌های اجتماع بیان کنیم و این به‌صورت نماد در فیلم‌ها نمایان شود. «بی‌وزنی» در ظاهر روایت فرمالیستی دارد که در دل آن صحبت‌های اجتماعی به میان می‌آید و نسبت به فیلم‌هایی که دایره اجتماعی دارند صحبت‌های تندی را بیان می‌کند که به‌نظرم هیچ اشکالی هم ندارد، فیلمی که نقد سیاسی و اجتماعی ندارد فیلم غیرقابل مصرفی است و سودی برای مخاطب ندارد. تمام فیلمسازان مطرح سینمای جهان نیز در حال نقد منطقه اجتماعی خود هستند و من هم سعی می‌کنم در فیلم‌هایم این نقدها را بیان کنم.

باتوجه به پیچیدگی ساختار ذهنی شما و فیلمنامه‌هایتان، معیار انتخاب بازیگران‌ها برای حضور در آثارتان چیست؟

ما با بازیگران تمرین‌های زیادی داریم و من معمولا در ارتباط با شخصیت‌های فیلمم با بازیگران مختلف صحبت می‌کنم تا ببینم آن‌ها چه برداشتی از نقش دارند، اگر برداشت ذهنی بازیگر به برداشت ذهنی من نزدیک باشد، باهم کار را ادامه می‌دهیم. برایم بسیار مهم است که بازیگر بتواند به بهترین شکل آن شخصیت را بازی کند. از انتخاب بازیگرانم در فیلم «بی‌وزنی» بسیار راضی هستم و فکر می‌کنم به چیزی که در پردازش نقش از آن‌ها خواستم رسیدم.

گویا قرار است اولین نمایش فیلم «بی‌وزنی» در سی‌وهفتمین جشنواره فجر باشد، فکر می‌کنید هیات انتخاب جشنواره فجر «بی‌وزنی» را به‌عنوان فیلم‌های راه‌یافته به این جشنواره انتخاب کند؟ عده‌ای از کارگردانان و تهیه‌کنندگان آثار در صورت پذیرفته نشدن آثارشان صحبت از بی‌عدالتی می‌کنند!

تصمیم نهایی حضور فیلم در جشنواره فجر با آقای شایسته است، به‌نظر من سینمای هنری کاملا ذهنی است و ممکن است بهترین فیلم‌های سینمای جهان مورد نقد قرار بگیرند و بدترین فیلم‌ها نیز از نظر بعضی منتقدان دوست‌داشتنی باشند. من معتقدم در هیچ فستیوالی در هیچ سطحی در دنیا بی‌عدالتی وجود ندارد حتی در جشنواره فجر. هر فیلمی به جشنواره فجر فرستاده می‌شود هیات انتخابی دارد که آن افراد تصمیم می‌گیرند که این فیلم در فجر باشد یا خیر و باید به این تصمیم احترام گذاشت. فکر می‌کنم جشنواره‌ها با انتخاب‌هایشان جایگاه خود را در جهان مشخص می‌کنند و به‌نظرم یک فیلمساز حق اظهار نظر درباره سیاست‌های جشنواره فجر را ندارد. کار ما این است که فیلمی بسازیم و انتخاب فیلم و... بر عهده مدیران است که براساس این انتخاب بعضی از فستیوال‌ها تبدیل به فستیوال‌های جهانی می‌شوند و بعضی نیز در حد فستیوال‌های منطقه‌ای باقی می‌مانند.

فکر می‌کنید «بی‌وزنی» پس از اکران با چه واکنشی از جانب مخاطبان روبرو خواهد شد؟

در این‌جا باید از آقای مرتضی شایسته تهیه‌کننده «بی‌وزنی»، بسیار تشکر کنم که خیلی چیزها از ایشان یاد گرفتم. حضور آقای شایسته به‌عنوان تهیه‌کننده قدیمی سینما به من بسیار کمک کرد. خوشحالم که که همیشه تهیه‌کننده‌ها با اعتماد کامل با من کار کرده‌اند و توانسته‌ام کاری را که خودم می‌خواهم به سرانجام برسانم. در ارتباط با اکران داخلی هیچ پیش‌بینی ندارم و آقای شایسته به شرایط اکران اشراف دارند اما در ارتباط با اکران خارجی نیز با تعدادی از پخش‌کننده‌ها صحبت کردیم تا ببینیم قرار است پخش‌کننده فیلم چه کسی باشد و در چه جشنواره‌هایی فیلم حضور داشته باشد.

فیلم در چه مکانی فیلمبرداری شد و در حال حاضر در چه مرحله‌ای قرار دارد؟

کل لوکیشن‌های فیلم «بی‌وزنی» در عمارتی نزدیک تهران فیلمبرداری شد و به مدت ۱۷ جلسه به طول انجامید. در حال حاضر مراحل موسیقی «بی‌وزنی» به پایان رسیده و فقط تصحیح رنگ فیلم و پرده سبز ما در حال انجام آن است و فکر می‌کنم تا یک ماه آینده فیلم آماده نمایش خواهد شد.